

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia.....

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, 1700 i 2140 oraz z 2023 r. poz. 240 i 641) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy stosowane przy obsłudze ciągników, maszyn oraz narzędzi stosowanych w pracach rolniczych i melioracyjnych, a także urządzeń technicznych stosowanych do mechanizacji produkcji zwierzęcej, zwanych dalej „sprzętem rolniczym”.

§ 2. Przy obsłudze sprzętu rolniczego stosuje się wytyczne określone przez producentów w instrukcjach obsługi sprzętu rolniczego.

§ 3. Samojazdne lub stacjonarne maszyny rolnicze i melioracyjne obsługują osoby, które zostały zapoznane przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z instrukcją obsługi takich maszyn oraz innymi przepisami w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy stosowanymi przy obsłudze tych maszyn.

§ 4. Ze sprzętu rolniczego korzysta się, gdy jest on wyposażony w:

- 1) osłony zespołów i części ruchomych mogących stwarzać zagrożenie dla osób obsługujących sprzęt rolniczy;
- 2) narzędzia niezbędne do bezpiecznej jego obsługi.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 716).

§ 5. 1. Regulowanie i wykonywanie doraźnych napraw i prac konserwacyjnych oraz czyszczenie części lub zespołów roboczych sprzętu rolniczego są dopuszczalne po uprzednim unieruchomieniu silnika i wyłączeniu wszystkich napędzanych zespołów sprzętu rolniczego.

2. Regulowanie napędzanych hydraulicznie zespołów roboczych podczas ich pracy jest dopuszczalne, jeżeli instrukcja obsługi to przewiduje.

3. Podczas każdej przerwy w pracy sprzętu rolniczego wyłącza się jego napęd.

§ 6. Nie:

- 1) demontuje się podpory zapobiegającej przechylaniu się do przodu lub do tyłu sprzętu rolniczego jednoosiowego, jeżeli nie jest to konieczne dla realizacji funkcji użytkowych maszyny, ani nie podpiera się sprzętu rolniczego na prowizorycznych podstawkach;
- 2) wykonuje się napraw pod uniesionymi i niezabezpieczonymi przed samoczynnym opadnięciem maszynami rolniczymi lub ich zespołami;
- 3) pozostawia się sprzętu rolniczego na stokach lub innych pochyłościach terenu bez zabezpieczenia go przed samoczynnym stoczeniem się.

§ 7. Osoby obsługujące maszyny stosowane w rolnictwie przebywają na pomostach technologicznych, jeżeli zezwala na to instrukcja obsługi danej maszyny.

§ 8. W czasie pracy sprzętu rolniczego nie odchyła się, nie zdejmuje ani nie zakłada osłon lub innych zabezpieczeń.

§ 9. Płaskie pasy napędowe stosowane do napędu stacjonarnych maszyn i urządzeń technicznych na całej swojej długości zabezpiecza się od strony obsługi barierką o wysokości 1,1 m od podłoża, oddaloną od pasa co najmniej o 0,2 m, chyba że instrukcja obsługi przewiduje inaczej.

§ 10. Maszyny i narzędzia do prac rolniczych i melioracyjnych przechowuje się w sposób zapobiegający okaleczeniu ludzi lub zwierząt.

Rozdział 2

Samojezdny sprzęt rolniczy i melioracyjny

§ 11. W kabinie operatora samojezdnego sprzętu rolniczego i melioracyjnego może przebywać tylko osoba obsługująca ten sprzęt, chyba że instrukcja obsługi przewiduje co innego.

§ 12. Przed uruchomieniem samojezdnego sprzętu rolniczego i melioracyjnego sprawdza się stan techniczny:

- 1) układu hamulcowego;
- 2) instalacji rozruchowej i oświetleniowej;
- 3) układu kierowniczego;
- 4) zespołu jezdnego;
- 5) układu zawieszenia narzędzi i zaczepu transportowego;
- 6) układu pneumatycznego;
- 7) układu hydraulicznego;
- 8) innego układu, zespołu lub instalacji, jeżeli przewiduje to instrukcja obsługi.

§ 13. Koparki pływające wyposaża się dodatkowo w łódź, koła i kamizelki ratunkowe oraz w liny, kotwicę i mechaniczną wyciągarkę.

§ 14. Nie używa się:

- 1) kołowych ciągników rolniczych o masie całkowitej wynoszącej powyżej 800 kg, nie wyposażonych w kabiny lub ramy ochronne, z napędem wyłącznie na tylną oś na terenie o pochyleniu przekraczającym 11 stopni lub 12 stopni z napędem na obie osie;
- 2) ciągników gąsienicowych nie wyposażonych w kabiny lub ramy ochronne na terenie o pochyleniu przekraczającym 14 stopni.

§ 15. W czasie eksploatacji samojezdnego sprzętu rolniczego i melioracyjnego nie:

- 1) zaczepia się lin, łańcuchów lub haków holowniczych do miejsc konstrukcyjnie nie przewidzianych do tego celu;
- 2) wskakuje się na ten sprzęt ani nie zeskakuje z niego w czasie jego ruchu;
- 3) sprawdza się poziomu cieczy chłodzącej w układzie chłodzenia ani nie otwiera korka wlewu oleju przy rozgrzanym silniku;
- 4) rozłącza się napędu ani nie zatrzymuje się pracy silnika podczas jazdy ze stoków;
- 5) pozostawia się tego uruchomionego sprzętu bez dozoru;
- 6) uruchamia się ten sprzęt w pomieszczeniach zamkniętych, nie wyposażonych w system odprowadzania spalin na zewnątrz;
- 7) używa się tego sprzętu w pomieszczeniach, w których zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu pyłu, par etyliny lub palnego gazu.

§ 16. 1. Osoba obsługująca sprzęt melioracyjny, przed rozpoczęciem prac melioracyjnych, zostaje zapoznana przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z kategorią gruntu i

poziomem wód gruntowych, poziomem wód w urządzeniu melioracji wodnej oraz z miejscem składowania darniny, humusu, a także miejscem odprowadzania i doprowadzania wody.

2. Prowadzenie prac melioracyjnych w wodzie o głębokości co najmniej 0,6 m odbywa się przy użyciu sprzętu mechanicznego.

§ 17. Nie:

- 1) zasypuje się ciągów drenarskich w przypadku przebywania ludzi w wykopie w odległości mniejszej niż 15 m od pracującej koparki;
- 2) przenosi się czerpaka nad kabiną kierowcy w czasie ładowania ziemi na środki transportowe.

§ 18. Przy pracach na gruntach podmokłych i grząskich koparkę umieszcza się na podkładach wykonanych z krawędziaków lub z bali w postaci płyt okutych kątownikiem.

Rozdział 3

Maszyny i narzędzia rolnicze stosowane do produkcji roślinnej

§ 19. 1. Nie agreguje się maszyn lub narzędzi rolniczych stosowanych do produkcji roślinnej z ciągnikami rolniczymi innymi niż przewiduje to producent tych maszyn lub urządzeń.

2. Podczas pracy maszyn stosowanych do produkcji roślinnej osoby postronne nie przebywają:

- 1) w strefie działania zespołu roboczego tych maszyn;
- 2) na pomostach technologicznych tych maszyn, z wyjątkiem maszyn, w odniesieniu do których zezwala na to instrukcja obsługi;
- 3) na nich podczas wykonywania nawrotów i w czasie transportu.

3. Podczas pracy maszyn stosowanych do produkcji rolnej nie:

- 1) rozgarnia się ręką ziarna i nasion w skrzyni nasiennej siewnika;
- 2) wchodzi się i schodzi z pomostów technologicznych maszyn.

§ 20. 1. Agregat uprawowy obsługują wyłącznie osoby, które zostały zapoznane przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z zasadami w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy stosowanymi w tym zakresie oraz instrukcją obsługi.

2. Agregat do upraw przedsiewnych zawiesza się na ciągniku zgodnie z zaleceniami producenta.

3 W czasie przerw w pracy agregaty, o których mowa w ust. 1 i 2, opuszcza się na podłoże i wyłącza ich napęd.

4. Nie:

- 1) cofa się ani nie wykonuje nawrotów agregatami, o których mowa w ust. 1 i 2, w położeniu roboczym;
- 2) podnosi się ani nie opuszcza agregatów, o których mowa w ust. 1 i 2, jeżeli w strefie ich działania przebywają osoby postronne;
- 3) wykonuje się pracy przy otwartych osłonach mechanizmów i elementów napędowych;
- 4) wchodzi się na agregat ani nie przewozi osób, zwierząt oraz jakichkolwiek ładunków.

§ 21. Czyszczenia redlic z chwastów lub innych zanieczyszczeń w czasie pracy siewnika dokonuje się przy użyciu przeznaczonych do tego narzędzi.

§ 22. 1. Obsługa i użytkowanie rozsiewacza nawozów powierza się osobie, która została zapoznana przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z instrukcją obsługi i ogólnymi zasadami bezpieczeństwa pracy użytkowanej maszyny.

2. W czasie pracy rozsiewacza nawozów nie:

- 1) przegarnia się nawozu w skrzyni;
- 2) rozsiewa się nawozu, jeżeli w strefie działania rozsiewacza nawozów przebywają osoby postronne.

§ 23. Nie dokonuje się mechanicznego załadunku nawozów przy użyciu ładowacza uniwersalnego, jeżeli w strefie jego działania znajdują się osoby postronne.

§ 24. 1. Rozrzutnik obornika wyposaża się w siatkę umieszczoną na przedniej burcie skrzyni ładunkowej zabezpieczającą operatora ciągnika przed ewentualnym uderzeniem go twardym materiałem w czasie pracy rozrzutnika.

2. W czasie pracy rozrzutnika obornika nie:

- 1) czyści się wnętrza skrzyni roztrzasać w czasie ruchu przenośnika podłogowego;
- 2) uruchamia się adaptera rozrzutu, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne.

§ 25. W czasie pracy przyczepy lub naczepy asenizacyjnej nie uruchamia się aparatu rozlewu w odległości mniejszej niż 20 m od przebywających na tym terenie osób postronnych.

§ 26. 1. Deszczownię szpulową nie wymagającą demontażu bębna transportuje się na przyczepach niskopodwoziowych. W razie konieczności demontażu bębna dopuszcza się transportowanie deszczowni na przyczepach ogólnego zastosowania.

2. Deszczownię z rozwiniętym wężem i zraszczaczami przesuwającymi się w kierunku wzniesienia terenu, podczas nawadniania, zabezpiecza się przed przewróceniem.

3. Nie:

- 1) uruchamia się zraszacza, jeżeli w strefie jego działania przebywają osoby postronne;
- 2) używa się deszczowni obrotowych w odległości mniejszej niż 50 m od linii energetycznych.

§ 27. 1. Przyrząd tnący maszyn do zbioru zielonek, zbóż i innych roślin, w okresach przerw w pracach polowych oraz podczas transportu, zabezpiecza się osłoną.

2. Listwę nożową po wyjęciu z przyrządu tnącego maszyn, o których mowa w ust. 1, zabezpiecza się osłoną.

§ 28. 1. Nie używa się kosiarek rotacyjnych:

- 1) w odległości mniejszej niż 50 m od osób postronnych;
- 2) na terenie kamienistym lub takim, na którym występują przeszkody trwałe.

2. W razie konieczności użycia kosiarek rotacyjnych do koszenia traw w miejscach, w których mogą znajdować się osoby postronne, teren pracy kosiarki zabezpiecza się przed zbliżeniem się tych osób.

3. Wykaszania traw porastających rowy, pobocza dróg, skarpy i groble melioracyjne dokonuje się przy użyciu kosiarek konstrukcyjnie dostosowanych do tych prac.

§ 29. Nie:

- 1) uruchamia się kombajnów do zbioru zbóż, zielonek i innych roślin, jeżeli w strefie ich działania znajdują się osoby postronne;
- 2) dokonuje się omłotów w pomieszczeniach gospodarczych przy użyciu kombajnów do zbioru zbóż;
- 3) używa się kombajnów do zbioru zielonek, zbóż i innych roślin na terenie o pochyleniu powyżej 10 stopni, jeżeli nie zostały one uprzednio przystosowane do pracy na takim terenie.

§ 30. 1. Sznurek do aparatów wiążących prasy zbierającej zakłada się po wyłączeniu napędu i unieruchomieniu silnika ciągnika.

2. Siatkę zwijającą bele w prasach belujących zakłada się przy wyłączonym silniku ciągnika i wyjętym kluczyku ze stacyjki oraz włączonym hamulcu pomocniczym.

3. Regulację stopnia zgniotu beli dokonuje się przy wyłączonym silniku ciągnika.

4. Podczepianie prasy do ciągnika, regulowanie oraz oczyszczanie przeprowadza się przy wyłączonym silniku ciągnika i wyjętym kluczyku ze stacyjki, zaciągniętym hamulcu postojowym oraz podłożeniu klinów pod koła prasy.

5. Osoby postronne nie przebywają między ciągnikiem a prasą belującą w czasie pracy silnika ciągnika.

6. Nie obsługuje się prasy belującej pod jej uniesionymi zespołami.

§ 31. 1. Przed przystąpieniem do eksploatacji owijarki do siana i słomy pracodawca lub osoba kierująca pracownikami zapoznaje pracownika z instrukcją obsługi, budową, działaniem oraz zasadami bezpiecznej eksploatacji tej owijarki.

2. Przed podłączeniem przewodów hydraulicznych do ciągnika należy sprawdzić, czy instalacja hydrauliczna ciągnika i owijarki do siana i słomy nie jest pod ciśnieniem.

3. Nie:

- 1) przewozi się osób lub przedmiotów na owijarce do siana i słomy;
- 2) unosi się ramienia chwytaka przy włączonym napędzie ramy obrotowej.

4. Osoby postronne nie przebywają:

- 1) w odległości mniejszej niż 5 m od pracującej owijarki do siana i słomy;
- 2) pomiędzy ciągnikiem a owijarką do siana i słomy przy uruchomionym silniku ciągnika.

§ 32. Nie używa się ścinacza zielonek, jeżeli osoby postronne znajdują się w odległości mniejszej niż 25 m od tego ścinacza.

§ 33. 1. Przed wejściem pracownika do silosu typu wieżowego lub głębinowego wietrzy się jego wnętrza i kontroluje czystość powietrza.

2. Do pracy w silosie głębinowym stosuje się przepisy w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie prac na wysokości oraz prac w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych, wydane na podstawie art. 237¹⁵ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

§ 34. 1. Urządzenia sterujące pracą wentylatorów stosowanych w procesie dosuszania zielonek umieszcza się w odległości co najmniej 10 m od miejsca zainstalowania wentylatorów i zabezpieczone przed dostępem osób postronnych.

2. Nie uruchamia się wentylatorów, o których mowa w ust. 1, niewyposażonych w siatki ochronne.

§ 35. 1. Opryskiwacz obsługują osoby, które:

- 1) zostały zapoznane przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy w tym zakresie i instrukcją obsługi opryskiwacza;
- 2) są wyposażone w odpowiednią odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej, określone w etykiecie danego środka ochrony roślin.

2. Opryskiwacz musi posiadać aktualne badania potwierdzające jego sprawność techniczną.

3. Przy obsłudze opryskiwacza ciągnikowego:

- 1) agreguje się opryskiwacz z ciągnikiem zgodnie z zaleceniami producenta;
- 2) właściwie mocuje się nieuszkodzoną osłonę wału odbioru mocy;
- 3) usuwanie usterek wykonuje się po wyłączeniu napędu opryskiwacza i wyłączeniu silnika a opryskiwacz zawieszany całkowicie opuszcza się lub zabezpiecza przed opadnięciem;
- 4) przestrzega się wymogu poddawania go okresowym badaniom w celu potwierdzenia jego sprawności technicznej.

3. Opryskiwacz przechowuje się w stanie czystym po usunięciu z niego resztek środka ochrony roślin i jego umyciu.

§ 36. 1. Zaprawiarkę mogą obsługiwać osoby, które:

- 1) zostały zapoznane przez pracodawcę lub osobę kierującą pracownikami z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy w tym zakresie i instrukcją obsługi zaprawiarki;
- 2) wyposażone są w odpowiednią odzież roboczą i środki ochrony indywidualnej, określone w etykiecie danego środka ochrony roślin.

2. Nie dopuszcza się do obecności osób postronnych przy pracującej zaprawiarce.

3. Przed dokonaniem napraw lub prac konserwacyjnych wyłącza się zasilanie zaprawiarki oraz wyjmuje wtyczkę z gniazda zasilającego.

4. Podczas pracy zaprawiarki nie:

- 1) pozostawia się tej maszyny bez obsługi;
- 2) spożywa się posiłków i napojów.

5. Po zakończonej pracy zaprawiarkę dokładnie się oczyszcza.

§ 37. Przy obsłudze zaprawiarki do nasion, innej niż przemysłowej, należy przestrzegać wymogu poddawania jej okresowym badaniom w celu potwierdzenia jej sprawności technicznej.

§ 38. Nie używa się rozdrabniacza łęcin, jeżeli osoby postronne przebywają w odległości mniejszej niż 50 m od pracującego rozdrabniacza łęcin.

§ 39. W czasie pracy kombajnu do zbioru ziemniaków stołu selekcyjnego nie obsługują osoby nieprzeszkolone do tej pracy.

§ 40. 1. Ustawianie młocarni i bukowników do koniczyny w położenie robocze odbywa się przy użyciu odpowiedniego przyrządu do ich podnoszenia.

2. W czasie pracy młocarni lub bukownika do koniczyny nie:

- 1) ustawia się drabiny od strony głównego pasa napędowego;
- 2) wkłada się do bębna omłotowego wilgotnych lub nie rozłożonych snopów zboża lub wiązek koniczyny.

§ 41. Pomieszczenia, w których odbywa się czyszczenie, dosuszanie lub sortowanie ziarna zbóż i nasion roślin, wyposaża się w urządzenia wentylacyjne.

Rozdział 4

Maszyny i urządzenia techniczne stosowane do mechanizacji produkcji zwierzęcej

§ 42. 1. Uruchamianie maszyn i urządzeń technicznych stosowanych do mechanizacji produkcji zwierzęcej poprzedza się kontrolą zabezpieczeń elementów ruchomych i stanu technicznego zespołów roboczych.

2. Maszyny i urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, napełniane ręcznie materiałem przetwarzanym, ustawia się w taki sposób, aby wysokość górnej krawędzi napełnianego pojemnika nie przekraczała 1,25 m od podłoża, a wysokość wysypu materiału przetworzonego, jeżeli wysyp nie następuje bezpośrednio do worków, wynosiła nie więcej niż 0,7 m od podłoża, chyba że instrukcja obsługi przewiduje inaczej.

§ 43. Koryto siewczarni umieszcza się na wysokości od 0,7 m do 0,8 m od podłoża, przy wysokości jego obrzeża wynoszącej od 0,1 m do 0,2 m, chyba że instrukcja obsługi przewiduje inaczej.

§ 44. 1. Przy podawaniu masy pod walce zgniatająco-zasilające sieczkarni z wydmuchem sieczki nie popycha się tej masy ręką ani podręcznymi przedmiotami.

2. Mechanizm do posuwu podawanej masy zainstalowanej w korycie sieczkarni umożliwia natychmiastowe włączenie posuwu wstecznego.

§ 45. W czasie pracy maszyn i urządzeń technicznych do przygotowania pasz nie:

- 1) zdejmuje się ani nie zakłada pasów i łańcuchów napędowych;
- 2) reguluje się długości taśm przenośników, pasów lub łańcuchów.

§ 46. Przenośnik stały do usuwania obornika z nie osłoniętymi, ruchomymi częściami roboczymi, zainstalowany w pomieszczeniach inwentarskich, oznacza się tablicami ostrzegawczymi.

§ 47. Przy obsłudze silosu paszowego:

- 1) przed jego załadunkiem sprawdza się stan przewodu odpowietrzającego;
- 2) czynności konserwujące jego wnętrze wykonują co najmniej dwie osoby wyposażone w środki ochrony indywidualnej.

§ 48. Do pneumatycznego transportu ziarna, paszy i innych materiałów sypkich stosuje się przewody rurowe wykonane z materiału odpornego na elektryzowanie, nie powodującego wyładowań elektrostatycznych.

§ 49. 1. Odcinki rurociągu mlecznego przebiegające nad ciągami komunikacyjnymi lub przejściami dla pieszych instaluje się na wysokości co najmniej 2,5 m od podłoża.

2. Elementy dojarok mechanicznych, wymagające stałej kontroli ich pracy i bieżącej obsługi technicznej, a w szczególności regulatory ciśnienia, zawory odwadniające, przechwytywacz, osadnik i filtry mleka, instaluje się w miejscu łatwo dostępnym dla obsługującego.

3. Przy obsłudze robota udojowego:

- 1) przed podłączeniem zasilania do tego robota pracodawca lub osoba kierująca pracownikami zapoznaje osoby go obsługujące z instrukcją obsługi oraz wszystkimi oznaczeniami związanymi z bezpieczeństwem jego obsługi;
- 2) należy przed przystąpieniem do czyszczenia lub czynności konserwacyjnych w robocie udojowym wyłączyć i odłączyć od źródła zasilania elektrycznego, uwolnić ciśnienie pneumatyczne i poczekać do zatrzymania wszystkich ruchomych części.

4. Nie wchodzi się w obszar roboczy ramienia ani nie zbliża do ruchomych części robota udojowego.

§ 50. Zgarnianie pasz na przenośnik do ich transportu odbywa się po uzyskaniu przez transporter pełnej prędkości roboczej.

§ 51. 1. Ładowarki i przenośniki do pionowego przenoszenia ładunków wyposaża się w hamulce bezpieczeństwa do unieruchamiania podnoszonego ładunku.

2. Nie przebywa się pod wysięgnikiem ładowarki ani w zasięgu jej działania.

§ 52. 1. Otwieranie pokrywy parnika kolumny parnikowej w czasie jej pracy poprzedza się zamknięciem dopływu pary wodnej.

2. Nie:

- 1) wykonuje się napraw kotła kolumny parnikowej znajdującego się pod ciśnieniem;
- 2) używa się kolumny parnikowej z nieszczelnymi zaworami i z niesprawnymi manometrami ciśnienia pary oraz bez wymaganego poziomu wody w kotle;
- 3) pozostawia się pracującą kolumny parnikowej bez nadzoru.

§ 53. 1. W czasie pracy rozdrabniacza bijakowego nie otwiera się pokrywy komory bijakowej.

2. W czasie pracy siekacza mechanicznego dopuszczalne jest dociskanie roślin okopowych drewnianą łopatką.

Rozdział 5

Maszyny i urządzenia techniczne do przemieszczania i transportu płodów rolnych

§ 54. W czasie pracy stertnika do słomy nie:

- 1) przechodzi się pod jego korytem;
- 2) podnosi się i opuszcza koryta z uszkodzoną lub zużytą linką wydźwigu;
- 3) pozostawia się stertnika do słomy bez nadzoru.

§ 55. 1. Przyczepy rolnicze wyposażone w hamulce typu bezwładnościowego agreguje się z ciągnikiem pod warunkiem, że łączna masa przyczepy z transportowanym ładunkiem nie przekroczy 5000 kg.

2. Nie łączy się środków transportowych, o których mowa w ust. 1, w podwójne zestawy.

§ 56. 1. Skrzynie ładunkowe przyczep wywrotek zabezpiecza się sworzniami ze wszystkich stron.

2. W razie holowania dwóch przyczep łączy się układy hamulcowe całego zestawu.

3. Nie:

- 1) przechyla się skrzyń ładunkowych przyczep wywrotek na jednym sworzniu lub przy całkowitym kącie wychylenia większym niż 50 stopni;
- 2) dokonuje się wywrotu ładunku w kierunku pochylenia terenu;
- 3) rozmieszcza się nierównomiernie ładunku lub przekracza ładowności tych skrzyń.

§ 57. Nie uruchamia się dźwigu lub żurawia samochodowego, jeżeli osoby postronne znajdują się w odległości mniejszej niż 10 m od pracującej maszyny.

§ 58. Do przewozu zwierząt stosuje się przyczepy przeznaczone do tego celu, a w razie używania przyczep ogólnego przeznaczenia przystosowuje się je do rodzaju transportowanych zwierząt.

§ 59. 1. Dopuszczalna jest praca ładowacza uniwersalnego na terenie o pochyleniu do 3 stopni, jeżeli instrukcja obsługi nie przewiduje inaczej.

2. Przed rozpoczęciem pracy ładowacza uniwersalnego, pojemnik przeciwwagi obciąża się zgodnie z zaleceniami producenta.

3. Nie montuje się ładowacza czołowego na ciągniku rolniczym, jeżeli producent ciągnika i instrukcja obsługi nie przewiduje takiej możliwości.

Rozdział 6

Stacjonarne silniki spalinowe oraz sprzęt rolniczy wyposażony w silniki elektryczne

§ 60. 1. Przy obsłudze maszyn i urządzeń technicznych wyposażonych w silniki elektryczne, znajdujących się w pomieszczeniach wilgotnych, używa się hermetycznych przewodów, wtyczek i gniazd umożliwiających stosowanie zerowania bądź uziemienia.

2. W przypadku dłuższych przerw w eksploatacji silników, o których mowa w ust. 1, przed ponownym ich uruchomieniem sprawdza się prawidłowość połączeń przewodu zerującego w gniazdach wtykowych i wtyczkach.

§ 61. Silniki elektryczne, włączniki i wyłączniki, gniazda bezpiecznikowe, punkty świetlne, tablice rozdzielcze i inne połączenia elektryczne zabezpiecza się przed pyłem, wilgocią, olejami napędowymi, gazami i innymi czynnikami mogącymi powodować porażenie prądem.

§ 62. Przy uruchamianiu stacjonarnego silnika spalinowego przestrzega się zasad właściwego ułożenia kciuka na korbie rozruchowej.

§ 63. 1. Podczas obsługi pilarki tarczowej:

- 1) materiały do cięcia lub już pocięte układa się w sposób nie stwarzający zagrożenia wypadkowego;
- 2) używa się właściwych do rodzaju ciętego drewna pił tarczowych;
- 3) odpadki, wióry i trociny usuwa się po zatrzymaniu pracy pilarki.

2. Nie:

- 1) używa się pilarki tarczowej ze zużytą lub uszkodzoną piłą tarczową;
- 2) hamuje się bieg piły tarczowej przy użyciu przedmiotów lub ręką.

Rozdział 7

Przepisy końcowe

§ 64. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 stycznia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie (Dz. U. poz. 51).

§ 65. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

W POROZUMIENIU:

**MINISTER RODZINY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

MINISTER ZDROWIA

Adam Toborek
zastępca dyrektora
Departamentu Prawnego
za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
/podpisano elektronicznie/

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 237¹⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, z późn. zm.), zgodnie z którym minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy i ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi w drodze rozporządzenia, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w pracach rolniczych i melioracyjnych.

W związku z postępowaniem technologicznym powstała potrzeba opracowania nowego rozporządzenia mającego na celu uregulowanie warunków bezpiecznej i higienicznej pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w pracach rolniczych i melioracyjnych. Obowiązujące rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 stycznia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie, dotyczy warunków bezpiecznej obsługi maszyn i urządzeń, które często nie są już stosowane lub są stosowane w rolnictwie bardzo rzadko. Natomiast nie reguluje ono warunków bezpiecznej i higienicznej pracy przy obsłudze obecnie użytkowanych maszyn i urządzeń.

Użytkowanie maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych w gospodarstwie rolnym wiąże się z ryzykiem wypadków. Podczas obsługi maszyn dochodzi do upadku osoby obsługującej, pochwycień i uderzeń przez części ruchome maszyn i urządzeń oraz przejechań. Niewłaściwe warunki pracy oraz niestosowanie się do obowiązujących przepisów bhp prowadzi do wypadków przy pracy i chorób zawodowych, co skutkuje czasową, długotrwałą lub trwałą niezdolnością do pracy.

Co roku odnotowuje się kilka tysięcy wypadków związanych z obsługą maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwach rolnych, z których kilka kończy się śmiercią poszkodowanego. Każdy pracodawca w gospodarstwie rolnym powinien zwracać szczególną uwagę na zapewnienie bezpiecznych warunków pracy poprzez dobrą organizację pracy, która pozwoli uniknąć ryzyka. Ważne jest przeprowadzanie okresowej identyfikacji ryzyka wystąpienia wypadków w każdym przedsiębiorstwie rolnym i stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych.

W projekcie przedmiotowego rozporządzenia określono warunki bezpiecznej i higienicznej pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w pracach rolniczych i melioracyjnych. Uregulowano również warunki bezpiecznej obsługi agregatów uprawowych, pras belujących, owijarek do siana i słomy, robotów udojowych, opryskiwaczy, zaprawiarek oraz zasad przebywania na pomostach technologicznych maszyn rolniczych. Zakres regulacji projektu rozporządzenia obejmuje takie zagadnienia jak:

- 1) wymagania bhp przy obsłudze maszyn i urządzeń używanych w rolnictwie,
- 2) bezpieczeństwo osób obsługujących,
- 3) obowiązki pracodawcy dotyczące przeszkolenia osób wykonujących pracę przy obsłudze maszyn i urządzeń stosowanych w rolnictwie.

W stosunku do aktualnie obowiązującego rozporządzenia doregulowano przepisy:

1) dotyczące przeprowadzania instruktażu stanowiskowego z zakresu bhp – zgodnie z § 3 projektu samojezdne i stacjonarne maszyny rolnicze i melioracyjne mogą obsługiwać osoby, które zostały zapoznane przez osobę kierującą pracownikami lub pracodawcę z instrukcją obsługi takich maszyn oraz innymi przepisami w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy stosowanymi przy obsłudze tych maszyn;

2) w zakresie przebywania osób na pomostach technologicznych maszyn rolniczych – zgodnie z § 7 projektu osoby obsługujące maszyny stosowane w rolnictwie, mogą przebywać na pomostach technologicznych tylko wtedy, gdy zezwala na to instrukcja obsługi danej maszyny;

3) nakazujące kontrolę stanu układu pneumatycznego i hydraulicznego oraz innego układu, zespołu lub instalacji, jeżeli przewiduje to instrukcja obsługi przed uruchomieniem samojezdnego sprzętu rolniczego (§ 12 ust. 6, 7 i 8);

4) w przedmiocie wykonywanych czynności podczas użytkowania maszyn rolniczych w § 19 ust. 2 wskazuje się by osoby postronne nie przebywały:

- a) w strefie działania zespołu roboczego maszyn,
- b) na pomostach technologicznych maszyn, z wyjątkiem maszyn, w odniesieniu do których zezwala na to instrukcja obsługi,

c) na maszynach rolniczych podczas wykonywania nawrotów i w czasie transportu, ust. 3, wskazuje się jakich czynności nie dokonuje się podczas pracy maszyny,

d) rozgarniania ręką ziarna i nasion w skrzyni nasiennej siewnika,

e) wchodzenia i schodzenia z pomostów technologicznych maszyn;

5) odnośnie pracy z agregatami uprawowymi w § 20 projektu wskazano m.in. kto może obsługiwać te maszyny.

Ponadto dostosowano regulacje do obecnie użytkowanych rozsiewaczy nawozów. W § 22 projektu proponuje się aby obsługą i użytkowaniem rozsiewacza nawozów powierza się osobie, która zapoznała się z instrukcją obsługi i ogólnymi zasadami bezpieczeństwa pracy użytkowanej maszyny. Jednocześnie wskazano czynności jakich nie wolno wykonywać w czasie pracy rozsiewacza nawozów, takie jak: przegarnianie nawozu w skrzyni, rozsiewanie nawozu jeżeli w strefie działania rozsiewacza przebywają osoby postronne.

Natomiast w związku z obecnie niestosowanymi w rolnictwie prasami stacjonarnymi współpracującymi z młockarnią oraz wiązałkami ciągnikowymi, w projektowanym rozporządzeniu zrezygnowano z przepisów dotyczący ich użytkowania.

Uregulowano przepisy bhp podczas eksploatacji owijarki do siana i słomy (§ 31 i 32 projektu) oraz obsługi opryskiwaczy (§ 36 projektu), zaprawiarek (§ 37 projektu) i robota udojowego (§ 49 ust.3).

W związku z odpowiednimi zapisami zawartymi w Kodeksie Pracy i rozporządzeniu w sprawie ogólnych przepisów BHP w projektowanym rozporządzeniu zrezygnowano z rozdziału 7 dotyczącego przepisów higieniczno-sanitarnych.

W pozostałym zakresie projekt utrzymuje uregulowania, jakie zastosowano w obowiązującym rozporządzeniu i dostosowuje je do aktualnie stosowanych technologii produkcji z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań technicznych.

Przewidziany w projektowanym rozporządzeniu termin wejścia w życie to 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projektowane rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, wobec czego nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu stosownie do § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), projekt niniejszego rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia został umieszczony w wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod nr 541.